

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref
201605237

Vår ref
18/1690-

Dato
29. august 2019

Ny 132 kV kraftledning Kjønnergard-Myrkdalen - Klagesak

Innledning

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga 28. juni 2018 Voss Energi Nett (VEN) tillatelse til å bygge og drive en om lag 11,5 km lang 132 kV kraftledning fra Kjønnergard transformatorstasjon til Myrkdalen koblingsstasjon. NVE ga samtidig VEN samtykke til ekspropriasjon etter oreigningslova for nødvendig grunn og rettigheter til bygging og drift av kraftledningen. Søknad om forhåndstiltredelse etter oreigningslova ble stilt i bero til skjønn eventuelt er begjært.

Den nye kraftledningen skal sikre energiforsyningen til Myrkdalen hvor det er planlagt økt forbruk i forbindelse med utbyggingene i området.

NVEs vedtak ble påklaget av 6 klageparter, 5 på strekningen ut fra Kjønnergard transformatorstasjon og én på strekningen fram mot Myrkdalen koblingsstasjon. NVE har vurdert klagen og kommet til at det ikke fremkommer informasjon der som tilsier at vedtaket bør endres. NVE oversendte klagen til behandling i Olje- og energidepartementet 17. oktober 2018.

Departementet var på klagebefaring i området 9. april 2019.

Bakgrunn

Myrkdalen Fjellandsby er i dag forsynt via en 22 kV forbindelse fra Kjønnergard. På kalde dager med høyt effektuttak er flyten over denne ledningen nær det maksimale for å kunne opprettholde en tilfredsstillende energiforsyning til området. I tillegg er det planlagt ytterligere vekst i antall fritidsboliger og aktiviteter i området, som vil kreve at overføringskapasiteten

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Tom Wiersdalen
Karlsen
22 24 62 65

øker. VEN har derfor søkt om å bygge en 132 kV kraftledning fra Kjønnagard transformatorstasjon til Myrkdalen koblingsstasjon. VEN har estimert effektbehovet i 2040 til å være rundt 30 MW.

Traseen NVE ga anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse til følger et kombinasjonsalternativ ut fra Kjønnagard transformatorstasjon og alternativ 2B til Myrkdalen.

Klagene

På strekningen Kjønnagard transformatorstasjon og frem til utløpet av Oppheimsvatnet har det kommet fem klager. Klagene er fremmet av Margunn og Jørn Nordgård, Ola Sætre og Lars Sætre, Torill og Tom Lilletvedt, Eli Margrethe Nilsen og Siri Melander Møllerud og Lars Møllerud som er grunneiere og andre berørte brukere av området. Klagerne mener at NVEs konsesjonsgitte alternativ vil gi store visuelle ulemper for beboerne i nærhet til Kjønnagard transformatorstasjon. Klagerne mener at ledningen bør legges i kabel eller trekkes lengre unna bebyggelsen. Klagerne har i tillegg noen kritiske bemerkninger til konsesjonsprosessen, valg av spenningsnivå og valg av utredede traseer.

På strekningen inn mot Myrkdalen koblingsstasjon har Bjørg og Terje Kvalfoss klaget på valg av trasé. De mener at traseen burde vært flyttet på oppsiden av veien ut Bygdadalen. Dette vil ifølge klagerne bidra til at gårdsdriften i større grad kan ta i bruk nye arealer.

VEN og NVEs vurdering av klagene

VEN mener at beslutningsgrunnlaget for den konsesjonsgitte traseen er godt, og at det har blitt gjennomført en ordinær prosess knyttet til saksbehandlingen. VEN mener også at en 132 kV ledning er det riktige spenningsnivået på lang sikt. Videre viser VEN til at kostnadsøkningene som følger av klagernes forslag ikke kan forsvares. VENS foretrukne alternativ, alternativ 1, foretrekkes også av klagerne, men VEN viser til uttalelser fra Voss kommune og Hordaland fylkeskommune når de peker på at hensynet til fugl tilsier at kombinasjonsalternativet bør velges ut fra Kjønnagard transformatorstasjon. Når det gjelder klagernes ønske om kabling, viser VEN til kablingsstrategien som tilsier at det må være betydelige miljøgevinster forbundet med kabling på dette spenningsnivået, og at disse i dette tilfellet ikke er store nok.

På strekningen inn til Myrkdalen koblingsstasjon gjennom Bygdadalen mener VEN at hensynet til gårdsdriften er ivarettatt og at de økte kostnadene knyttet til å flytte traseen ikke kan forsvares.

NVE mener at de mest aktuelle alternativene er utredet og at beslutningsgrunnlaget for å fatte den mest rasjonelle beslutningen er tilstrekkelig. NVE mener også at det mest rasjonelle nå er å bygge en 132 kV ledning, gitt de utviklingsmulighetene som foreligger i Myrkdalen. Når det gjelder NVEs vurdering av klagernes forslag til endringer av traseen ut fra Kjønnagard transformatorstasjon, holder NVE fast ved at den konsesjonsgitte traseen samlet sett er best. NVE mener at flytting av de første mastene ut fra Kjønnagard er for kostbart, selv om dette vil øke avstanden og redusere ulempene noe for brukerne av den nærmeste

hytta. Kabling anser NVE som for dyrt og mener at de miljømessige gevinstene som kabling kan gi ikke er store nok til at det kan forsvares. Når det gjelder kombinasjonsalternativet, som NVE har gitt konsesjon til, mener NVE at dette samlet sett er best tatt i betraktning de visuelle virkningene for beboerne og virkningene for fugl.

En endring av traseen i Bygdadalen i tråd med klagers ønsker, vil etter NVEs mening innebære en dyrere og mer komplisert løsning. NVE har derfor forutsatt at VEN tilstreber en best mulig løsning for masteplasseringen i Bygdadalen.

Departementets vurdering

Konsesjonsspørsmålet etter energiloven

Departementet legger til grunn at det er nødvendig å gjennomføre tiltak i nettet for å sørge for at Myrkdalen og det forventede økende forbruket der, sikres en sikker og stabil energiforsyning. NVE og VEN har vurdert ulike alternativer for forsyningen til Myrkdalen og kommet til at en 132 kV ledning vil være den mest kostnadseffektive løsningen på lang sikt. Departementet stiller seg bak denne vurderingen, og mener at de omsøkte trasealternativene ut fra Kjønnergard transformatorstasjon samlet sett er de mest aktuelle. Departementet anser trasealternativet gjennom Oppheimsdalen som uaktuelt ut fra hensyn til friluftsinnteresser, villrein og alternative muligheter knytta til hytteutbygging og gårdsdrift.

Ut fra Kjønnergard transformatorstasjon har NVE gitt konsesjon til et kombinasjonsalternativ mellom trasealternativ I og II. For dette alternativet har NVE lagt vekt på høringsuttalelser og vurderinger av ulemper som knytter seg til naturmangfold, og lagt mindre vekt på de visuelle og landskapsmessige virkningene for beboere i nærheten av Kjønnergard transformatorstasjon.

Klagerne og en del høringsinnspill mener at en jordkabel ut fra Kjønnergard transformatorstasjon vil være det alternativet som gir færrest negative virkninger. NVE og VEN har vist til gjeldende kablingsstrategi og at kabling på dette spenningsnivået bør unngås om ikke vesentlige miljøforbedringer kan oppnås.

I dag er det to 132 kV traseer inn til Kjønnergard transformatorstasjon. Disse er godt synlige i nærliggende områder, og en ny 132 kV trase ut fra transformatorstasjonen vil bidra ytterligere til endringer i landskapet. Den nye traseen vil i tillegg komme nærmere hytter og boliger enn de eksisterende traseene.

I klagebehandlingen har departementet bedt VEN om oppdaterte kostnadsanslag for tre alternative traseer ut fra Kjønnergard transformatorstasjon. Disse alternativene er det konsesjonsgitte kombinasjonsalternativet, alternativ I og et kablingsalternativ. VENs anslag gjelder fra Kjønnergard transformatorstasjon til første felles mastepunkt for de tre alternativene, slik at alternativene er sammenlignbare.

VEN anslår at kombinasjonsalternativet vil koste om lag 4,85 millioner kroner, Alternativ I 4,41 millioner kroner og et kablingsalternativ 8,3 millioner kroner. Departementet legger til grunn at kablingsalternativet vil gi minst ulemper for beboere og naturmangfold med et mulig unntak for anleggsfasen. Kablingsalternativet er imidlertid om lag 4 millioner kroner dyrere enn Alternativ I. Departementet er av den oppfatning at miljøforbedringen som kablingen innebærer, ikke er så stor at en merkostnad i denne størrelsesorden kan forsvares. Kablingsalternativet er i tillegg også det mest usikre, fordi grunnforholdene ikke er fullt ut kjente og at det i endepunktet mot det første felles mastepunktet må gjennom et krevende terreng.

Forskjellen på de to gjenstående alternativene er ikke stor, men det konsesjonsgitte alternativet er i størrelsesorden kr 440 000 dyrere enn Alternativ I. Etter departementets syn er det noe ulike virkninger av de to traseene. Det konsesjonsgitte alternativet vil være mer synlig og ha en større visuell virkning for beboerne. Dette alternativet kan imidlertid redusere negative virkninger for fugl noe sammenlignet med Alternativ 1. Det antas at det særlig i anleggsfasen vil kunne oppstå forstyrrelser på hekkeplasser, og at disse negative effektene vil være størst for Alternativ 1.

Beboere ved Kjønnagard transformatorstasjon er allerede eksponert for en rekke netttiltak, og en ny 132 kV ledning etter kombinasjonsalternativet vil gi ytterligere ulemper. Alternativ I vil også gi beboerne ulemper, men i mindre grad enn kombinasjonsalternativet. Departementet viser til at den konsesjonsgitte traseen vil bli meget godt eksponert i landskapet ut mot Oppheimsvatnet og Framnes, med ledningen plassert ytterst mot skrenten og på utsiden av den etablerte mobilmasten. Avstanden mellom kombinasjonsalternativet og Alternativ I er ikke stor, og på det meste om lag 100 meter. Departementet mener at en plassering av ledningen innenfor mobilmasten og noe lengre inn i terrenget gir en mye bedre landskaps-tilpasning. Departementet er av den oppfatning at både kombinasjonsalternativet og Alternativ I kan ha negativ effekt på hekkende rovfugl, der kombinasjonsalternativet mest sannsynlig vil være det beste. Departementet mener imidlertid at denne effekten ikke veier opp for merkostnaden for ledningen og ulempene for beboerne og landskap. Av den grunn mener departementet at ledningen bør bygges etter Alternativ I. Ingen mastepunkter på denne traseen er foreløpig fastlagt. Departementet legger til grunn at masteplasseringen i så stor grad som mulig hensyntar de lokale interessene både hva gjelder de første mastepunktene etter Kjønnagard transformatorstasjon og med tanke på å unngå direkte konflikt med rovfugl. Departementet viser i den forbindelse til at det innenfor det konsesjonsgitte er anledning til å foreta mindre justeringer i detaljplanfasen, så lenge man ikke berører nye private eller allmenne interesser.

NVE har gitt konsesjon til Alternativ 2B gjennom Bygdadalen inn til Myrkdalen koblingsstasjon. For å øke tilgjengelig areal for utvikling av gårdsdriften har klager ønsket å flytte traseen på andre siden av veien ut Bygdadalen. Dette vil innebære en ny trase hvor andre grunneiere og mer skogrydding må påregnes. I tillegg til disse kostnadsøkningene vil det

også måtte bli flere vinkler som ytterligere vil øke kostnadene. Departementet er av den oppfatning at det vil gi små virkninger for utvikling av landbrukseiendommene om NVEs forutsetninger om masteplassering oppfylles, og mener at det innenfor den konsesjonsgitte traseen er løsninger som gir små virkninger for gårdsdriften. Departementet viser også her til at det er et visst rom for justeringer i detaljplanfasen, så lenge ikke nye grunneiere eller nye interesser blir berørt.

Ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse

Klagen gjelder også samtykket til ekspropriasjon etter oreigningslova. Departementet har i tillegg endret traseen ut fra Kjønnagard transformatorstasjon, og finner det i den forbindelse hensiktsmessig å vurdere om det grunnlaget for ekspropriasjon fremdeles står ved lag.

Det kan gis samtykke til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til bygging av elektriske anlegg etter oreigningslova § 2 første ledd nr. 19. For at det skal kunne gis ekspropriasjonstillatelse må fordelene ved tiltaket utvilsomt være større enn ulemperne, jf. oreigningslova § 2 annet ledd og det må være nødvendig for etablering av kraftledninger.

Departementet har i vurderingen av konsesjonsspørsmålet etter energiloven funnet at tiltaket er samfunnsmessig rasjonelt og med betydelig større fordeler enn ulemper, jf. energiloven § 1-2. Departementet finner i vurderingen etter oreigningslova det utvilsomt at de samfunnsmessige fordelene som vinnes ved etablering av anlegget slik det fremstår etter departementets klagebehandling, er større enn de skader og ulemper bygging og drift av anlegget kan innebære. Departementet finner at grunnlaget for ekspropriasjon er til stede, jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

Det minnes om ettårsfristen i oreigningslova § 16 til å begjære skjønn. Fristen løper fra departementets stadfestelse av ekspropriasjonstillatelsen i dette vedtaket.

Departementet vil ta stilling til søknaden om forhåndstiltredelse når eventuelt skjønn er begjært.

Konklusjon

NVEs vedtak om anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse av 28. juni 2018 stadfestes, dog slik at traséen skal bygges etter alternativ I på strekning ut fra Kjønnagard transformatorstasjon.

Departementet ber NVE utstede nye konsesjonsdokumenter i tråd med departementets vedtak i klagesaken.

Departementets vedtak i klagesaken er endelig, og kan ikke påklages jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tom Wiersdalen Karlsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Norges vassdrags- og energidirektorat
Voss kommune

Adresseliste

Björg og Terje Kvalfoss

Eli Margrethe Nilsen

Lars Møllerud

Margunn og Jørn Nordgård

Norges vassdrags- og energidirektorat

Ola Sætre og Lars Sætre

Siri Melander Møllerud og Lars Møllerud

Torill og Tom Lilletvedt

Voss Energi AS